

El llenguatge

Juvenil i estudiantil

El català compta amb molt pocs adjectius derivats acabats en -il. Dit altrament, el sufix -il, amb què es poden obtenir adjectius qualificatius derivats de noms de designació personal, és un element formatiu fossilitzat, i ni figura a les llistes de sufixos dels capítols de les gramàtiques dedicats a la formació de mots. En castellà, en canvi, és un sufix vivíssim, amb el qual creen constantment nous adjectius que indiquen el caràcter, el tarannà o la manera de fer propis de la persona designada pel nom primitiu, sobre el qual han obtingut el derivat. Examinant els escassos adjectius d'aquesta mena amb què comptem en català, infantil, mercantil, servil, civil, viril, pueril i potser algun més, ens adonem fàcilment que només als tres primers els podríem atribuir un nom primitiu realment existent en català.

El sufix català que representa un equivalent d'aquest element formatiu és -ivol, amb el qual hem format adjectius derivats com pagesivol, germanivol, mestrivol, infantivol, homenivol, donivol, etc. Notem alguns casos de correspondència amb els adjectius derivats del castellà: a «mon-ill», «pastoril», «señoril» i «varonil», corresponen, respectivament, mongivol, pastorivol, senyorivol i baronivol, que algú, a cops, substitueix indègudament per les formes en -il. És cert que en la llengua antiga s'havia fet servir baronil (per exemple, a la Crònica de Muntaner), així com femeníl, però aquestes formes han estat abandonades per la llengua moderna i als diccionaris només trobem baronivol i femenívol.

Cal convenir, però, que el sufix -il del castellà té una vitalitat que no té, ni de bon tros, el nostre sufix corresponent, i seria un error voler imitar les contínues creacions d'aquesta altra llengua amb el seu sufix, sovint ocasionals i pròpies d'un llenguatge irònic i desimbolt. És bo, per tant, de recordar que disposem d'un altre sufix amb el qual es poden obtenir adjectius derivats d'un valor anàleg, encara que, a cops, amb un sentit pejoratiu més acusat, com advocadesc, fraresc, cavalleresc, sagristanesc, etc., i que podem recórrer també a la usual qualificació d'un nom per procediments analítics: enraonies de porteres (en lloc de «enraonies porterils»).

Ara: el nostre repertori d'adjectius en -il s'ha vist preceptivament acrescut, darrerament, amb dos que són molt usuals però no admesos oficialment: juvenil i estudiantil. Qui encara els defugia per raons de disciplina, cal que sàpiga que la Secció Filològica de l'Institut ja va acordar admetre'ls i que els trobarà al Diccionari acadèmic, el primer dins el cos de l'obra a partir de la quarta edició i el segon a l'apèndix de les darreres edicions.

Albert Jané